

2020 m. balandžio 1 d.

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Gedimino pr. 11, LT-01103 Vilnius

El. pastas: LRVkanceliarija@lr.lt

Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijai

Vilniaus g. 33, 01506 Vilnius

El. paštas: ministerija@sam.lt

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

Lukiškių g. 2, LT-01512 Vilnius

El. paštas: finmin@finmin.lt
vilius.sapoka@finmin.lt

Valstybinei ligonių kasai prie Sveikatos apsaugos ministerijos

Europos aikštė 1, 03505 Vilnius

El. paštas: vlk@vlk.lt

**DĖL SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ DARBO ORGANIZAVIMO IR DARBO UŽMOKESČIO
KARANTINO METU**

Gerbiamieji,

Šiandien, 2020 m. balandžio 1 d. buvo priimta net keletas sveikatos priežiūros įstaigų veiklai itin svarbių sprendimų. Atsižvelgiant į tai, kad privačioms sveikatos įstaigoms yra sunku suprasti tokių sprendimų prasmę ir įtaką jų veiklai, asociacija „Investors' Forum“ (toliau – **Investuotojų Forumas**) teikia šį raštą ir prašo Jūsų paaiškinimo bei bendradarbiavimo. Pažymime, kad šiuo ekstremalios situacijos ir karantino metu, privačioms sveikatos priežiūros įstaigoms itin trūksta skaidrios ir dalykiškos komunikacijos su atsakingomis valstybės institucijomis.

I. Reguliavimo pasikeitimai ir naujienos

Šį rytą, sveikatos priežiūros įstaigos gavo Sveikatos apsaugos ministerijos (**SAM**) išaiškinimą Nr. (1.1.39-142) 10-2231 dėl darbo organizavimo ir darbo užmokesčio karantino metu (toliau – **SAM išaiškinimas**).

Juo nurodoma, kad visos sveikatos priežiūros įstaigos turi užtikrinti darbuotojų darbo funkcijų vykdymą, nemažinant jiems darbo užmokesčio. Nei prastovos forminimas, nei neapmokamų atostogų siūlymas ar kitos panašios darbo organizavimo formos asmens sveikatos priežiūros specialistams karantino ir ekstremalios situacijos metu nėra galimos.

SAM išaiškiniame nurodoma, kad pagal 2020 m. kovo 30 d. SAM įsakymą Nr. V-615 "Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. gruodžio 22 d. įsakymo Nr. V-1113 „Dėl Asmens sveikatos priežiūros paslaugų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo, nuo 2020 m. kovo 1 d. iki mėnesio, kurį bus atšauktas karantinas, paskutinės dienos, sveikatos priežiūros įstaigoms bus mokama už asmens sveikatos priežiūros paslaugas kiekvieną mėnesį po 1/12 sutartinės metinės sumos, nurodytos galiojančioje sutartyje, sudarytoje su atitinkama TLK.

Atitinkamai, SAM nurodo, kad tai reiškia, jos asmens sveikatos priežiūros įstaigos įgis finansinės būklės stabilumą. Todėl, SAM požiūriu, tokios sveikatos priežiūros įstaigos „*visas planuotas pajamas gaus ir turi pakankamai lėšų darbuotojų darbo užmokesčiui apmokėti, dėl ko nėra jokio pagrindo darbuotojų priverstinei pravaikštai arba darbo užmokesčio mažinimui.*“

Vėliau, dienos eigoje, Vyriausybės posėdžio metu, buvo priimti Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimo Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ pakeitimai (toliau – **Nutarimo pakeitimas**).

Nutarimo pakeitimu nustatyta, kad:

- (i) Valstybės ir savivaldybės biudžetinių įstaigų, sveikatos priežiūros įstaigų, nepriklausomai nuo jų pavaldumo ir teisinės formos, darbuotojams, prastova skelbiama tik išnaudojus visas įmanomas darbo organizavimo formas bei būdus, jeigu Lietuvos Respublikos Vyriausybei paskelbus ekstremaliąją situaciją ir karantiną, darbdavys negali duoti darbuotojui darbo sutartyje sulygto darbo, ir nėra galimybės sulygto darbo dirbti nuotoliniu būdu arba darbuotojas nesutinka dirbti kito pasiūlyto darbo;
- (ii) Sveikatos priežiūros specialistų, aukštųjų universitetinių ir neuniversitetinių mokyklų studentų, rezidentų ir infrastruktūros pasitelkimas, nesvarbu, koks jų pavaldumas. Esant poreikiui sveikatos priežiūros specialistai ir kartu su jais dirbantys darbuotojai (medicinos personalą aptarnaujantis personalas) laikinai gali būti perkelti į kitą sveikatos priežiūros įstaigą arba laikinai keičiamos jų darbo funkcijos, užtikrinant tinkamą sveikatos priežiūros paslaugų organizavimą.

Taip pat kątik gavome elektroninį SAM laišką, kuriame SAM atstovė pažymi, kad SAM išaiškinimas buvo skirtas tik viešojo sektoriaus įstaigoms.

Privačios sveikatos priežiūros įstaigos tiek SAM išaiškiniimą, tiek Nutarimo pakeitimą, tiek SAM atstovės laišką vertina kartu, kadangi jų teikiamų paslaugų spektras apima tiek apmokamas teritorinių liginių kasų (toliau – **TLK**) iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – **PSDF**), tiek ir komercines paslaugas, už kurias pacientai moka patys. Dėl to, nurodytas teisinis reglamentavimas, sukelia daug neaiškumų dėl jo taikymo.

II. SAM išaiškiniavimo ir Nutarimo pakeitimo interpretavimas

Investuotojų forumas ir privačios sveikatos įstaigos supranta, kad SAM išaiškinimas ir Nutarimo pakeitimas joms negalioja, bet jis pagal analogiją gali būti taikomas tik proporcingai tiek, kiek šios įstaigos teikia TLK apmokamų sveikatos priežiūros paslaugas. Todėl, šios įstaigos taikyti prastovas, tik išnaudojus visas įmanomas darbo organizavimo formas bei būdus, galėtų tiems sveikatos priežiūros specialistams ir darbuotojams ir toje jų darbo apimtyje, kurių paslaugos yra apmokamos TLK. Kitiems specialistams ir darbuotojams, ir toje apimtyje kiek specialistai ir darbuotojai dirba ne TLK apmokamų paslaugų teikime, jiems prastovos taikomos bendra tvarka, kaip ir kitiems karantino paveiktiems verslams, kurių veikla laikinai apribota.

Pavyzdžiui, privačios sveikatos įstaigos, kurios iš TLK gauna ypač mažą dalį pajamų (pvz. 10 proc.) objektyviai negalėtų mokėti atlyginimų visam personalui (nepritaikant prastovos), nes gaunama 1/12 metinės sumos dalis šių išlaidų net nepadengs, juolat kad įstaigos turi eilę kitų išlaidų infrastruktūrai išlaikyti. Tokiu atveju jos tiesiog bankrutuotų. Iki karantino paskelbimo personalo ir infrastruktūros išlaidos buvo dengiamos komercinių paslaugų pajamomis. Deja, paskelbus karantiną, visos įprastos ir pagrindinės (išskyrus būtinają pagalbą ir nuotolines konsultacijas) sveikatos priežiūros paslaugos yra draudžiamos. Todėl logiška, kad privačios sveikatos priežiūros įstaigos nebeturi tiek pajamų, kad galėtų išlaikyti tuos pačius atlyginimus visam personalui.

Pažymime, kad dalis privačių sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų teikia tokias funkcijas, kurias galima vykdyti nuotoliniu būdu. Tokiu atveju, įstaigos užtikrino galimybę tokiems darbuotojams vykdyti darbą nuotoliniu būdu. Tačiau yra ir tokių paslaugų, kurias teikiantys darbuotojai to daryti nuotoliniu būdu negali, pavyzdžiui, slaugytojos, tvarkytojos, chirurgai ar pan.

Vadovaujantis tokiu supratimu, privačios sveikatos priežiūros įstaigos, toje paslaugų apimtyje, kurios yra apmokamos TLK 1/12 metinės sumos dalyje pagal analogiją vadovausis Nutarimo pakeitimu. Kaip minėta, juo nustatoma, kad „*valstybės ir savivaldybės biudžetinių įstaigų, sveikatos priežiūros įstaigų, nepriklausomai nuo jų pavaldumo ir teisinės formos, darbuotojams, prastova skelbiama tik išnaudojus visas įmanomas darbo organizavimo formas bei būdus, jeigu <...> darbdavys negali duoti darbuotojui darbo sutartyje sulygto darbo, ir nėra galimybės sulygto darbo dirbti nuotoliniu būdu arba darbuotojas nesutinka dirbti kito pasiūlyto darbo.*“

Atitinkamai, privačios sveikatos priežiūros įstaigos dės visas pastangas, siekdamas užtikrinti, kad tiems darbuotojams, kurie teikia TLK apmokamas paslaugas pagal sudarytas sutartis, ir toje apimtyje, kurioje jie teikia tokias paslaugas, prastova būtų skelbiama tik išnaudojus visas įmanomas alternatyvias darbo organizavimo formas bei būdus. Visiems kitiems darbuotojams ir toje apimtyje, kurioje jei teikdavo ne TLK apmokamas paslaugas, kurie negali savo pareigų atlikti nuotoliniu būdu, prastova galės būti skelbiama bendra tvarka.

Tuo atveju, jei minėtą reglamentavimą ir SAM aiškinimą vertiname neteisingai, prašome mus informuoti ir pakviesti diskusijai dėl tinkamiausio varianto.

III. Privačių sveikatos priežiūros įstaigų veikla

Nutarimo pakeitimu nurodyta, kad „*esant poreikiui sveikatos priežiūros specialistai ir kartu su jais dirbantys darbuotojai (medicinos personalą aptarnaujantis personalas) laikinai gali būti perkeliami į kitą sveikatos priežiūros įstaigą arba laikinai keičiamos jų darbo funkcijos, užtikrinant tinkamą sveikatos priežiūros paslaugų organizavimą*“. Privačios sveikatos priežiūros įstaigos pažymi, kad yra pasiruošusios suteikti savo personalą, jei būtų toks reikalavimas, nors Nutarimo pakeitimas kol kas joms ir netaikomas.

Kartu atkreipiame Jūsų dėmesį, kad privačios sveikatos priežiūros įstaigos šiuo metu dirba „budėjimo“ režimu. Esame susipažinę su 2020 m. kovo 26 d. priimtu SAM įsakymu Nr. V-555 dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2020 m. kovo 16 d. sprendimo Nr. V-387 „Dėl sveikatos priežiūros įstaigų darbo organizavimo paskelbus karantiną Lietuvos Respublikos teritorijoje“ išdėstymo nauja redakcija. Todėl, jei privatioms sveikatos priežiūros įstaigoms bus suteikta galimybė gydyti pacientus, nesergančius COVID-19, įstaigos tai tinkamai atliks ir tokių paslaugų teikimą apskaitys įkainiais pagal sutartis su TLK.

IV. Dėl testavimo

Papildomai, norime atkreipti Jūsų dėmesį ir paprašyti leisti privatioms (ir viešoms) įstaigoms imti mėginius ir siųsti juos licencijuotoms laboratorijoms dėl visų pacientų ir darbuotojų. Kitu atveju,

apsikrėtus sveikatos priežiūros personalui, COVID-19 bus perduodama kitiems asmenims, įskaitant ūmius ir sunkius ligonius. Šiuo metu sergantys kitomis ligomis žmonės, matydami aukštą medikų užsikrėtimų lygį, net nebesikreipia pagalbos dėl baimės užsikrėsti COVID-19. Todėl galiausiai jų ligos taip komplikuosis, kad pasekmės bus fatališkos.

Pagarbiai

Vykdomoji direktorė

Rūta Skyrienė